

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2014. május 14.

TÁRSADALOMISMERET

EMELT SZINTŰ ÉRETTSÉGI VIZSGA

2014. május 14. 14:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 240 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

A feladatsor két részből áll:

- Az I. rész mindenki által megoldandó feladatokat tartalmaz a társadalomismeret és a jelenismeret témakörökből
- A II. rész szintén két feladatsort tartalmaz:

A. gazdasági ismeretek

B. pszichológia

Kérjük, jelölje aláhúzással (fentebb), hogy a II. rész két feladatsorából melyiket választja. (Csak az egyik feladatsor megoldásáért kaphat pontot.)

A vizsgadolgozatra összesen 75 pont adható, amely az I. részre adható 55 pont és a II. részre adható 20 pont összegéből jön létre.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4. Fogalmak

Az alábbi meghatározások közül válassza ki, majd írja be a négyzetbe a fogalmakra vonatkozó definíció betűjelét!

- **Rehabilitáció**

- A) Egyetemi tanárok újbóli állományba vétele.
 B) Az igazságtalanul elítéltek utólagos felmentése a vádak alól.
 C) Általános iskolás tanulók mentesítése az év végi jegyek megszerzése alól.
 D) Szakértők meghallgatása a bírósági eljárásban.

- **Koalíció**

- A) Két vagy több párt szövetsége.
 B) Fiúk és lányok együttes oktatása az iskolában.
 C) Gazdasági fogalom: valuták egyenértéken való számítása.
 D) A háborút lezáró béketárgyalások latin neve.

- **Asszimiláció**

- A) Latin kifejezés: politikai pártok összejártsága, szövetsége.
 B) Együttszavazás: a parlamenti pártok mindegyike (kormány és ellenzék is) ugyanúgy szavaz valamilyen kérdésben.
 C) Hasonulás, hasonlósá válás; egy etnikai kisebbség beilleszkedése a többségi etnikumba.
 D) Jogegységi döntés, azaz hasonló ügyekben hasonló bírói döntés meghozatala.

3 pont	
--------	--

5. Kiegészítés

Egészítse ki az alábbi meghatározásokat az odaillo egyezmény vagy szerződés megnevezésével!

- a) A ..... jegyzőkönyv egy 1997-ben aláírt, a fejlett országokat tömörítő nemzetközi egyezmény, amelyben a részt vevő iparosodott államok kötelezik magukat arra, hogy szén-dioxid-kibocsátásukat az aláírást követő évtizedben 5,2 százalékkal az 1990-es szint alá szorítják vissza.
- b) Az 1992-ben aláírt ..... szerződés megalkotta a három pillérből álló szerkezetet, amelyből az első és legfontosabb az Európai Közösségek, a második a közös kül- és biztonságpolitika, a harmadik a bel- és igazságügyi együttműködés volt.
- c) Egy 1985-ös megállapodás után 1990 januárjában írták alá az úgynevezett ..... egyezményt, amelynek értelmében az aláíró országok között megszűnt a belső határellenőrzés, áthelyezve azt a külső határokra, ahol meghatározott szabályok alapján történik a beutazás és a bevándorlás ellenőrzése.
- d) A ..... szerződés vagy más néven EGK-szerződés Franciaország, az NSZK, Olaszország és a Benelux államok által 1957. március 25-én aláírt nemzetközi szerződés, amely létrehozta az Európai Gazdasági Közösséget.

4 pont	
--------	--

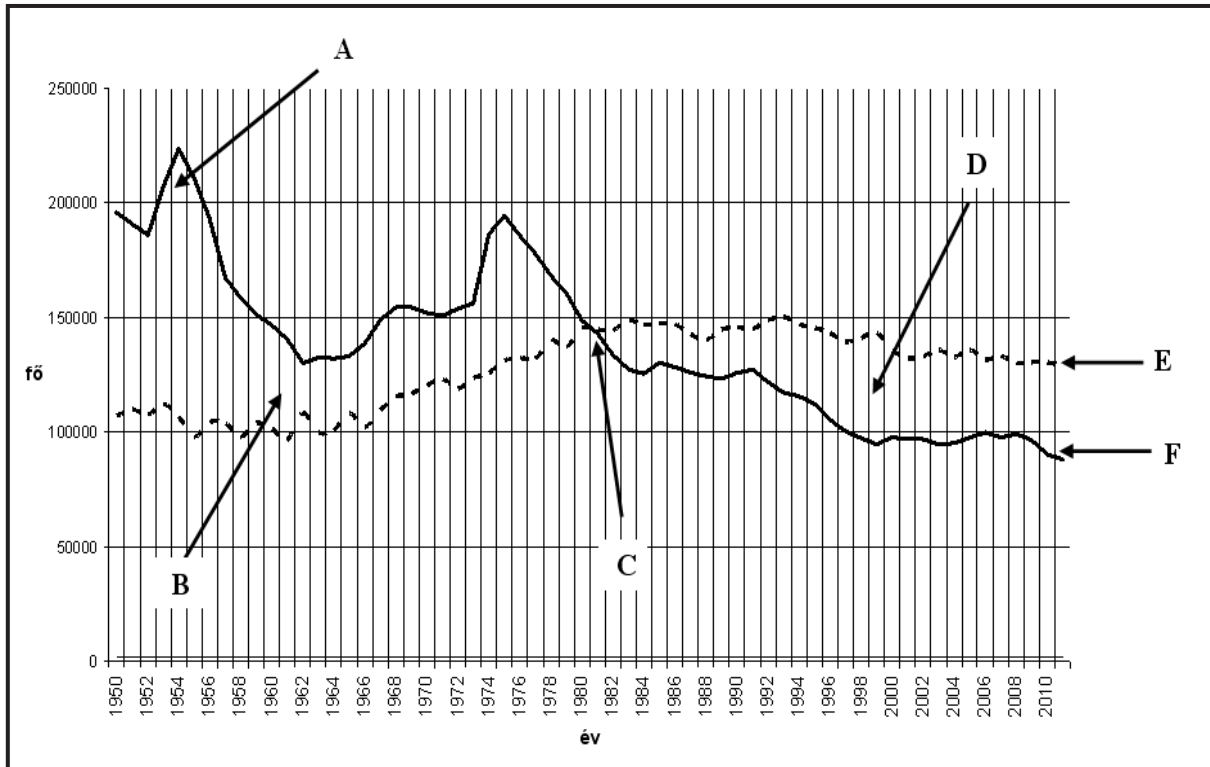

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

6. Ábraértelmezés

Az ábrán Magyarország népességi grafikonja látható 1950 és 2010 között. Az ábra alapján határozza meg az alábbi fogalmakat, és írja a négyzetbe, hogy az ábra melyik pontja vonatkozik rájuk!

A népesség alakulása Magyarországon 1950–2011

Forrás: KSH-adatok alapján

- Természetes szaporodás:

.....

- Születésszám:

.....

- Ratkó-korszak:

.....

- Demográfiai fordulópont:

.....

6 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

7. Állítások

- Írja be a táblázat megfelelő helyére a lentebb felsorolt állításokat!

A köztársasági elnökhöz tartozó jogok, tisztségek	A köztársasági elnökhöz <u>nem</u> tartozó jogok, tisztségek

- A) A Magyar Honvédség főparancsnoka.
- B) Előzetes normakontrollt kérhet.
- C) Beleavatkozhat folyamatban lévő bírósági eljárásba.
- D) Ő írja alá a törvényeket, és rendelkezik a kihirdetésükről.
- E) Közvetlen utasítást adhat a miniszterelnöknek.
- F) Ő tesz javaslatot az országgyűlésnek a miniszterelnök személyére.
- G) Törvényjavaslatokat tesz.

- A hivatali dátumok szerint számozással tegye sorrendbe Magyarország rendszerváltás utáni köztársasági elnökeit!

(Az ideiglenes köztársasági elnököket nem tartalmazza a felsorolás!)

Sólyom László .....

Áder János .....

Göncz Árpád .....

Mádl Ferenc .....

Schmitt Pál .....

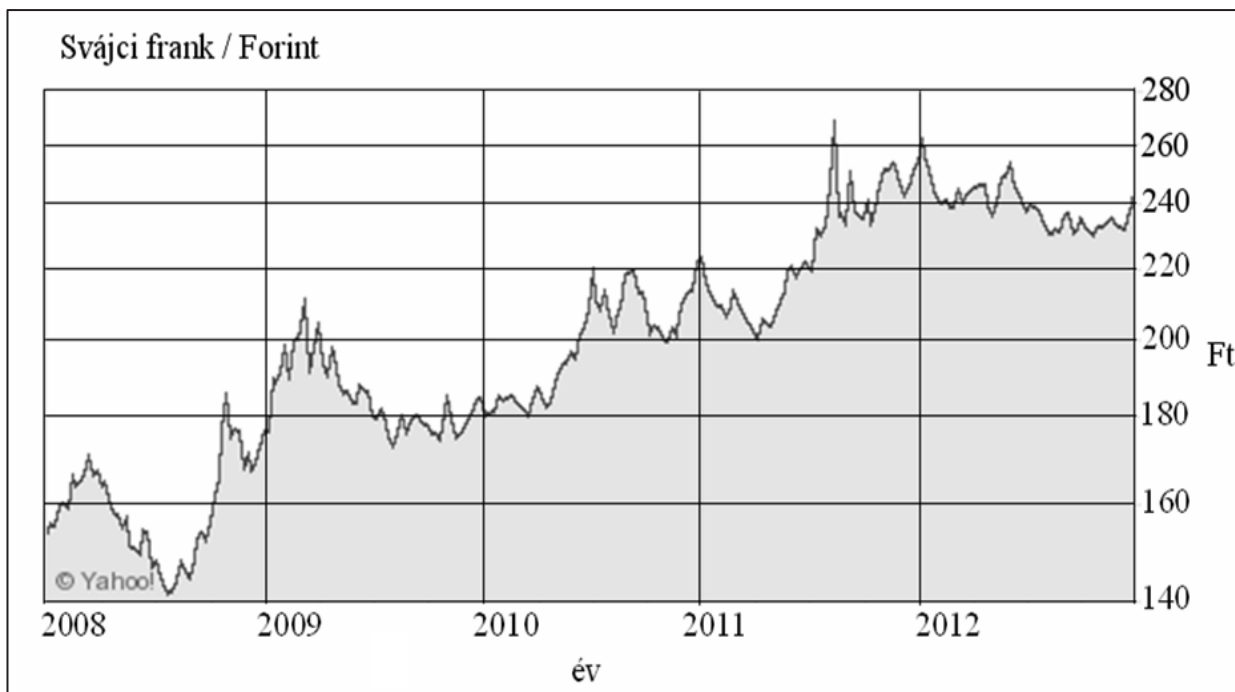
3 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

8. Grafikonelemzés

Az alábbi ábra a forint svájci frankhoz viszonyított árfolyamváltozását mutatja be. Az ábra tanulmányozása után válaszoljon a kérdésekre!

A forint svájci frankhoz viszonyított árfolyamváltozása 2008–2012

Forrás: deviza.hu (http://www.deviza.hu/chart5year.php) a Yahoo alapján.

a) Melyik évben érte el az árfolyamcsúcsot a forint? Akkor kb. hány forintot ért egy svájci frank?

év: ..... 1 svájci frank: ..... forint

b) Hány százalékkal ugrott meg az árfolyam a legalacsonyabb és a legmagasabb (10 forintra kerekítve) érték között, ha a legalacsonyabbat vesszük 100%-nak?

.....%-kal

c) Kiket érintett katasztrofálisan az árfolyamváltozás következménye? Miért?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

---

9. Érvelés

Írjon érveket (minimum kettőt-kettőt) a reklámok mellett és ellen!

A megoldás során ne csak a kereskedelmi reklámra gondoljon!

- **Érvek a reklámok mellett**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- **Érvek a reklámokkal ellen**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

II. rész

Ismételten felhívjuk a figyelmét, hogy a II. rész két feladatsorából csak az egyiket kell megoldania, vagy a Gazdasági ismeretek, vagy a Pszichológiai feladatsort!

A. Gazdasági ismeretek

1. Teszt

Írja a négyzetekbe a helyes válaszok betűjeleit!

1) Melyik gazdasági szereplő nem része az államháztartásnak!

- A) központi kormányzat
- B) kormányzati tulajdonban lévő üzleti vállalkozások
- C) társadalmi alapok költségvetése
- D) önkormányzati tulajdon

2) Mi az államháztartási hiány rátája?

- A) A folyó piaci áron vett bruttó hazai termék arányában kifejezett tervezett államháztartási hiány.
- B) A folyó piaci áron vett nettó hazai termék arányában kifejezett tényleges államháztartási hiány.
- C) Az állam nettó hitelfelvételének a piaci áron számolt GDP százalékában vett értéke.
- D) Az állam bruttó hitelfelvételének a piaci áron számolt GDP százalékában vett értéke.

3) Melyik állítás nem igaz az Európai Közösségre!

- A) A gazdaság harmonikus, kiegyensúlyozott és fenntartható fejlődésének biztosítása.
- B) A versenyképesség és a gazdasági teljesítmények összehangolása.
- C) A környezet magas fokú védelme és minőségének javítása.
- D) Magas infláció esetén az inflációt gerjesztő országok gazdaságának irányítása.

4) Melyik állítás igaz a Gazdasági és Monetáris Unióra (GMU)?

- A) Közös pénznem, a dollár bevezetése.
- B) Egységes monetáris politika, a tagállamok gazdaságpolitikájának összehangolása.
- C) Az állami szektor jegybanki finanszírozása.
- D) 1990. január 1-jétől egységes pénznem készpénzként való bevezetése az EU-ban.

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. Kiegészítés**Egészítse ki a következő meghatározásokat!**

- a) A középárfolyam a vételi és az eladási árfolyamok .....
- b) A(z) ..... rövid lejáratú pénzeszközök kibocsátásának, befektetésének és kereskedésének piaca.
- c) A(z) ..... egy olyan pénzügyi művelet, amelynek során az egyik fél lemond az áru, a szolgáltatás azonnali kifizetéséről, vagy közvetlenül pénzt ad a másik félnek, aki a szerződésben foglalt határidőre kifizeti a megállapodott összeget.
- d) A(z) ..... a részt vevő országok egymás között vámoktól mentesen kereskednek, harmadik ország felé közös vámokat alkalmaznak.

4 pont	
---------------	--

3. Igaz–hamis**Döntse el az alábbi állításokról, hogy igazak vagy hamisak! Húzza alá a megfelelő választ!**

- a) Árstabilitásról akkor beszélhetünk, ha az euroövezeti harmonizált fogyasztóiár-index (HICP) éves szinten 2%-nál lassabb ütemben nő.

Igaz**Hamis**

- b) A brüsszeli székhelyű Európai Központi Bank (EKB) feladata az euroövezeti tagállamok jegybankjaival együttműködve az euroövezet monetáris politikájának meghatározása és végrehajtása.

Igaz**Hamis**

- c) A hitelintézet olyan vállalkozás, amely a nyilvánosságtól betétet vagy más visszafizetendő eszközt fogad el, illetve saját számlára hitelt nyújt.

Igaz**Hamis**

- d) A jegybanki függetlenség azt jelenti, hogy a jegybank a törvényben meghatározott feladatait politikai beavatkozás nélkül hajtja végre, utasítást csak uniós hivataltól fogadhat el az összehangolt uniós monetáris politika kialakítása érdekében.

Igaz**Hamis**

2 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4. Elemzés

Az alábbi források és a megadott kérdések alapján elemezze 10-15 sorban az árfolyamgátat igénylők döntési helyzetét!

„A PSZÁF összesítése szerint a hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások november 30-ig 90 530 gyűjtőszámlát nyitottak meg devizaalapú jelzáloghiteles ügyfelek igénylése alapján. [...] A lehetséges igénybe vevők teljes köre közel 450 ezer fő, az érintettek mintegy 23,3 százaléka lépett addig be az árfolyamgát konstrukcióba, [...] ami a lehetséges teljes devizahitel-állomány valamivel több mint egynegyede (27,2 százaléka). [...]

Az árfolyamgát révén a devizahitelek havi törlesztési terhei minimum 3 évre, de maximum 2017. június végéig mérséklődnek és kiszámíthatóvá válnak. (Egy svájci frankot 180, az eurót 250, a japán jent 2,5 forinton lehet törleszteni.) A devizaárfolyam-változások hatásai a hitel törlesztőrészeleiben ugyanis a rögzített időszak alatt nem jelennek meg: az aktuális piaci és a rögzített árfolyam közötti különbséget a forint-gyűjtőszámlára kerül.

A hitel-gyűjtőszámlára kerülő kamatrész megfizetését az állam és a pénzügyi szolgáltatók magukra vállalták, azaz az adós tartozásának e részét elengedik. Ugyanakkor a gyűjtőszámlán felhalmozott követelés után a pénzügyi szolgáltatók a budapesti bankközi kamatlábnak megfelelő kamatot számítanak fel.”

*Forrás: http://hvg.hu/gazdasag/20130123_Meg_lehetne_hosszabbítani_az_arfolyamgátat
(Szerkesztett változat.)*

Az árfolyamgáthoz csatlakozók számának és hitelállományának alakulása

Részvevők száma	5711	6547	10 827	20 361
Időpont	2012. 03. 31.	2012. 04. 30.	2012. 05. 31.	2012. 06. 30.
Rögzítésben részt vevő hitelállomány (milliárd Ft)	57	63	103	183

Forrás: Magyar Nemzet 2012. augusztus 7.

- **Milyen lehetőséget kapnak azok a devizahitelek, akik igénylik az árfolyamgátat?**
- **Ismeretei alapján indokolja, miért növekedett az árfolyamgátat igénylők száma ilyen mértékben!**
- **Milyen hatást gyakorolt a nemzetközi pénzügyi tárgyalások kimenetele az árfolyamgáthoz csatlakozni kívánók döntésére?**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. Fogalmak

Az alábbi meghatározások pszichológiai fogalmakat jelölnek.

a) Írja be a rejtvény vízszintes soraiba a fogalmakat!

A vízszintes sorok meghatározásai:

1. Olyan jelenség, amely hosszabb intézeti (kórház, nevelőotthon, szociális otthon, stb.) tartózkodásra vezethető vissza.
2. A változások genetikailag meghatározott mintázata, amely a fogamzástól a felnőttkorig végigkíséri az egyén növekedését.
3. A szó jelenti egyrészt az egyén alapvető stílusát, amivel környezetére reagál, jelenti másrészt az egyén uralkodó hangulatát.
4. Freud elméletében a 6 éves kortól a nemi érésig tartó fejlődési szakasz. Ez alatt a nemi vágy háttérbe szorul, a szexuális energia azoknak a technikai készségeknek az elsajátítását segíti, amelyek a felnőttkorban a megélhetés biztosításához szükségesek.

1.	H					T													Ó
2.		R																	
3.	T		M																T
4.		L		T															

b) Határozza meg a szürke mezőben megjelenő fogalmat!

A függőleges sorban található fogalom meghatározása:

.....

.....

5 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

---

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

I. rész Társadalomismeret és jelenismeret		Maximális pontszám	Elért pontszám
1. Esszé		15	
2. Elemzés		10	
3. Indoklás		7	
4. Fogalmak		3	
5. Kiegészítés		4	
6. Ábraértelmezés		6	
7. Állítások		3	
8. Grafikon-elemzés		3	
9. Érvelés		4	
I. rész összesen		55	
II. rész			
A) Gazdasági ismeretek		Maximális pontszám	Elért pontszám
1. Teszt		4	
2. Kiegészítés		4	
3. Igaz–hamis		2	
4. Elemzés		5	
5. Elemzés		5	
B) Pszichológia			
1. Esszé		10	
2. Elemzés		5	
3. Fogalmak		5	
II. rész összesen		20	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma		75	

_____

dátum

_____

javító tanár

	elért pontszám egész számra kerekítve	programba bevitt egész pontszám
Feladatsor		

_____

javító tanár

_____

jegyző

Dátum: _____

Dátum: _____